

de grootste winst kan worden behaald als het gaat om middelengebruik. Er wordt onder andere onderzocht hoe en wanneer de gewasweerbaarheid het beste kan worden gestimuleerd, hoe optimaal geteeld kan worden, hoe meeldauw beheerst kan worden, en hoe planten in een kas het beste afgehard kunnen worden.

Centraal in het prototype staan drie belangrijke keuzes om de plantgezondheid een optimale basis te geven:

- teelt uit zaad;
- op steenwolsubstraat;
- alle teeltfasen in de kas.

Samen met de keuze voor sterke rassen, goede hygiëne, biologische bestrijding en het induceren van weerbaarheid vormt dit het nieuwe teeltsysteem.

Uit zaad

Met zaad is de kans dat de teelt schoon start veel groter dan met stek. Een teelt uit zaad zou ook ideaal zijn, omdat daarmee het traject van opkweek flink kan worden ingekort: na zo'n drie maanden opkweek en een maand in de kas staat er een volop producerende plant. Dat betekent minder kans op ziekten en plagen en minder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Tot nu toe zijn er uit zaad alleen doordragende rassen en die hebben – net als bij doordragers uit stek – het nadeel dat de productie minder stuurbaar en daardoor minder voorspelbaar is. De praktijk geeft voorsnog veelal de voorkeur aan junidragers met een korte teeltcyclus die de risico's op ziekten en plagen verkleinen en die een goed te plannen hoge productie geven. In het onderzoek wordt er vanuit gegaan dat junidragers uit zaad uiteindelijk ook beschikbaar zullen komen. Daarom wordt er ook aandacht besteed aan alternatieven voor koudebehandeling voor trosstrekking en voor bewaring, om oplossingen te vinden voor de huidige bezwaren bij junidragers uit zaad. Om aansluiting te houden op de praktijk worden naast een zaadras (een doordrager) ook stekrassen (junidragers en/of doordragers) beproefd.

Alle teeltfasen in de kas

In het nieuwe teeltsysteem vinden alle teeltfasen in de kas plaats, zodat voor het betreffende ras het klimaat geoptimaliseerd kan worden.

Dat geeft de beste mogelijkheden tot sturing en tot aanmaak van het aantal gewenste trossen. Opkweek onder glas vermindert verder het risico op ziekten en plagen, beschermt tegen regen, kou en wind die ziekten in de hand werken, en geeft betere omstandigheden voor de inzet van natuurlijke vijanden.

Er is voorsnog niet gekozen voor indoor-farming met een 100% gecontroleerde opkweek: daarin kun je alles instellen op de eisen van de plant en omdat je steriel opkweekt, kun je veel ziektes wegstrepen.

Plantenkwekers zouden er goed aan doen om in de teelt uit stek daar de eerste stappen in te zetten en zo de opkweek naar een hoger niveau te tillen, denkt Jos Aben van de Limgroup in Horst. "De eerste generatie wordt nu in kassen geteeld, maar doe je dat met indoor-farming dan blijven de planten 100% ziektevrij en kun je zelfs meerdere teelten per jaar doen. Daar liggen zeker kansen. Een eventuele overstap op opkweek uit zaad kan daar goed in worden ingepast."

Op steenwolsubstraat

In het onderzoek naar duurzame teelt wordt geteeld op steenwol, waarin je voeding en wa-

tergift optimaal kunt sturen. Bovendien ben je met steenwol verzekerd van een schone start, kan steenwol worden gerecycled en is het zonder lozingen telen met steenwol beter haalbaar dan met kokos/veen.

Steenwol heeft dan weer wel het nadeel dat de antagonisten die momenteel hier en daar gebruikt worden zich er moeilijker in lijken te vestigen, dus daar worden in het onderzoek oplossingen voor gezocht.

Junidrager

Waar het onderzoek naar duurzame teelt hoopvol gestemd is over de komst van junidragers uit zaad, is de praktijk behoudender. Sterker nog: de meeste veredelaars houden het op klonale rassen. Marcel Suiker van Flevo Berry in Ens ziet voor een teler geen verschil in een ras uit zaad of uit klonen. "Belangrijkste is dat gekozen wordt voor robuuste rassen, om het gebruik aan chemie te minimaliseren en om het juiste ras voor het juiste seizoen te kiezen. Het lukt ons heel goed vooruitgang te creëren met een veredelingsstrategie gericht op smaak en duurzaamheid."

Eenzelfde geluid laat Bert Meulenbroeks van Fresh Forward in Eck en Wiel horen. "Zou je een